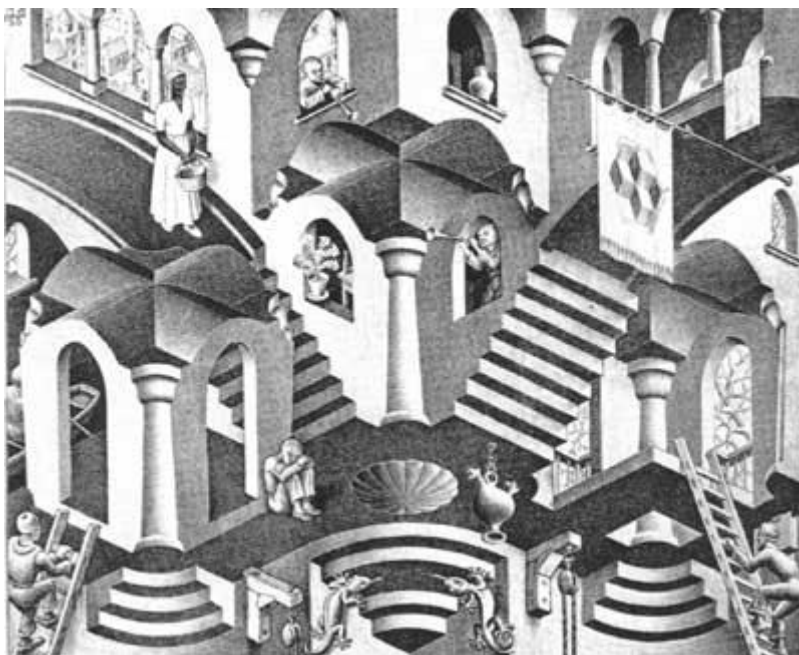

SPEL MET HOL EN BOL

Wat is KUNST?

Over deze vraag is eindeloos gediscussieerd. Zelfs de meest laconieke omschrijving: kunst is wat in musea te zien is, bevredigt niet meer. Niet alleen vanwege de onvolledigheid, maar ook omdat sommige musea het tegenwoordig wel heel bont maken. Bijvoorbeeld: een hoop zand in het midden van een lege zaal... KUNST? Daar trapt alleen nog een eigengereide museumdirecteur in. Het publiek niet; dat haalt de schouders op en denkt: daar gaan onze belastingcenten.

Toen Escher na 1937 prenten ging maken die nogal afweken van zijn vroegere werk, hadden zelfs zijn meest welwillende critici hun bedenkingen: was dit nog wel KUNST?

M.C. Escher's "Hol en bol" - 1955

(c) 2002 Cordon Art - Baarn. Alle rechten voorbehouden.

Waar waren de pittoreske Italiaanse landschappen en zijn fraai gestileerde planten? Dat nieuwe werk was te verstandelijk; er sprak geen emotie uit, en het zou volgens deze critici slechts een heel klein publiek aanspreken.

O hoe kunnen we ons vergissen!! Wellicht is er dus nog hoop voor de hoop zand...

Escher zelf schreef over de kritiek op zijn 'te cerebrale' werk:

"Deze prenten (die trouwens geen van alle ooit gemaakt werden met het primaire oogmerk *iets moois* te maken) kosten mij gewoonweg hoofdbrekenen.

Dat is dan ook de reden, dat ik mij te midden van mijn grafici-collega's nooit volkomen op mijn plaats voel: ZIJ streven in de eerste plaats *schoonheid* na.

Misschien streef IK wel uitsluitend verwondering na en tracht ik dus ook uitsluitend verwondering bij mijn toeschouwers te wekken".

Is verwondering dan geen emotie?

De strijd tussen hol en bol

Escher's verwondering over het verschijnsel dat we een afbeelding afwisselend hol dan wel bol kunnen zien, wilde hij uitdrukken in een prent. Hij deed dit door de kijker te confronteren met absurditeiten die daarbij op kunnen treden. In zijn prent **HOL EN BOL** uit 1955 is aan de linkerkant de bol-interpretatie sterk ondersteund door bol-signalen, terwijl aan de rechterkant juist de hol-interpretatie ondersteund wordt. In het midden ontmoeten ze elkaar.

Links klimt een man via een ladder naar een tempeltje waarvoor een slapend jongetje zit. Een vrouw komt achter het tempeltje via een brug en een trap naar beneden. Alles is hier bol.

Rechts zien we bijna een spiegelbeeld, maar het tempeltje is hol. De trap en de brug zijn hier een deel van een boog waar we van onderen tegenaan kijken. In het middendeel gebeuren vreemde dingen: als het oog van links naar rechts gaat, blijft in het midden het bol nog even overheersen. Het tempeltje in het midden wordt dan een vreemde verblijfplaats.

Hol en Bol is een knappe prent, waarin U lang kunt ronddwalen voor steeds nieuwe ontdekkingen die automatisch in Uw hersenen gegenereerd worden.

Compositie: Bruno Ernst

Escher maakte veel verschillende schetsen om tot dit resultaat te komen.

Waarom zo moeilijk? Had hij niet gewoon één tempeltje kunnen maken dat links bol lijkt en rechts hol?

Door de prent te verknippen en de helft van het linker tempeltje tegen de helft van het rechtertempeltje aan te schuiven kunnen we zien dat er dan iets ontstaat waar niet veel aan te beleven valt.

